

Internationell utblick – distansundervisning under Covid-19

Oktober 2020

A-focus

A-focus, etablerat 2000, är ett konsultföretag med inriktning på digitalisering, bredband, media och innovation. A-focus erbjuder konsulttjänster inom utredningar, analys, expertrådgivning och utbildning till aktörer inom privat och offentliga sektor. Våra uppdrag bidrar till ökad kunskap och insikt om marknaden för elektroniska kommunikationer, bredband och digitalisering. Vi stöttar utvecklingen av kunddrivna erbjudanden, marknadsanpassad teknik och digitala innovationer och främjar bredbandsutbyggnaden på nationell, regional och lokal nivå. På olika sätt arbetar vi även med ökad digital tillgänglighet. När vi genomför våra uppdrag använder vi oss av moderna modeller, verktyg och ledande metoder. A-focus kompetensområden:

- Expertkunskap och insikt om digitalisering, marknaden för elektronisk kommunikation och IKT, dess marknadskrafter samt tekniska, ekonomiska och juridiska förutsättningar.
- Stor kunskap om praktiska angreppssätt, verktyg och modeller. I det inkluderas även kunskap och erfarenhet av utrednings- och undersökningsmetodik, teknikutvärderingar, ekonomiska kalkyler samt rådgivning.
- Kunskap och erfarenhet om tv- och bredbandsmarknadens regulatoriska omvärld, regelverkens tillämpning och dess inverkan på marknaden.
- Mångårig erfarenhet av komplexa utredningar och marknadsstudier åt offentlig förvaltning. Stor insikt i hur olika perspektiv; politik, marknad, ekonomi och juridik måste samverka hos dessa uppdragsgivare.

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
1. BAKGRUND OCH SYFTE	4
2. GENOMFÖRANDE OCH DEFINITIONER	5
3. ÖVERGRIPANDE REFLEKTIONER	7
3.1. SNABB OMSTÄLLNING	7
3.2. DIGITAL MOGNAD.....	10
3.3. FRAMGÅNGSFAKTORER.....	12
3.4. GODA EXEMPEL	13
BILAGA 1 – INFORMATION OM RESPEKTIVE LAND	15
AUSTRALIEN	15
ESTLAND	21
FINLAND.....	24
FRANKRIKE	27
KANADA.....	30
NEDERLÄNDERNA	32
NORGE	35
NYA ZEELAND.....	38
STORBRIANNIEN (UK).....	40
TYSKLAND	42
USA	45
BILAGA 2 – EU DIGITAL EDUCATION ACTION PLAN (DEAP)	48
BILAGA 3 - KÄLLFÖRTECKNING	52
ÖVERGRIPANDE KÄLLOR	52
LÄNDER.....	53

1. Bakgrund och syfte

I mitten av april rapporterade Unesco att över 90 procent av världens elever påverkats av omfattande skolstängningar. Vid den tidpunkten hade 192 länder stängt skolor till följd av Coronapandemin och i fler än 160 länder hölls skolorna stängda terminen ut.¹ Vid skolstarten efter sommaren är fortfarande många skolor stängda, även om situationen varierar land för land, inom länder och mellan skolor. I början av pandemin infördes distansundervisning i många länder för elever på alla nivåer i utbildningssystemen. Initialt gjordes det akut och ofta på initiativ av enskilda skolor eller till och med lärare. Efter hand har regeringar och myndigheter i varierande grad infört riktlinjer, finansiering och andra initiativ för att säkra att elever får den undervisning de har rätt till, även på distans.

I juni 2020 fick PTS i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera *Erfarenheter och behov av åtgärder för att leva och verka digitalt i spåren av utbrottet av covid-19*.² Utredningen ska slutrapporteras 31 december 2020. Som en del av regeringens uppdrag gav PTS, genom Digitaliseringsrådets kansli, A-focus i uppdrag att göra en internationell utblick. Syftet med uppdraget är att göra en utblick över distansutbildning och hur den har utvecklats ur ett digitaliseringsperspektiv i ett antal länder under utbrottet av covid-19. Frågor som kansliet vill få besvarade är:

- Hur har andra länder ställt om när skolor och lärosäten varit stängda för traditionell undervisning?
- Vad har varit de största utmaningarna i omställningen?
- Vad har fungerat bra och vilka lärdomar kan dras?

I uppdraget ingår också att synliggöra de goda exempel som finns. Uppdraget är avgränsat till en översiktlig beskrivning i respektive land. Att jämföra med Sverige har inte varit en del av uppdraget.

¹ <https://www.dn.se/nyheter/varlden/in-chefen-en-hel-generation-riskerar-att-ga-forlorad/>

² Infrastrukturdepartementet, Regeringsbeslut, I2020/01584/D, 2020-06-04

2. Genomförande och definitioner

Studien är till största delen baserad på information och material publicerade i de olika länderna samt ett antal telefonintervjuer och e-postkonversationer. Studien utgår från ländernas hantering under perioden mars till september 2020. Pandemin fortgår vilket gör att situationen ändras från dag till dag.

Sammanställningen gör inte anspråk på att vara en heltäckande litteraturstudie eller intervjuserie. Tillgänglig information har varierat mellan länderna och av förståeliga skäl har det varit svårt att få kontakt med ansvariga myndigheter/organisationer/ personer för djupare diskussioner. Vi noterar också att många länder har uppföljningar och konsekvensanalyser på gång vilka således inte finns publicerade.

A-focus uppdrag har varit att belysa distansundervisning ur ett digitaliseringsperspektiv. Hur distansundervisning bedrivits har dock varierat. Distansundervisning har inte per automatik inneburit att den alltid har bedrivits digitalt. Skolverket har valt att kalla den distansundervisning som erbjudits i Sverige för fjärrundervisning eftersom det sker med lärare vid speciell tid. Så har det inte sett ut i alla länder. Ofta har kombinationer av olika lösningar använts, vilket styrts av elevernas/studenternas olika förutsättningar. Exempel på lösningar är utsändningar på radio och TV, brev, samtal per telefon, videomöten, förinspelade lektioner och uppgifter. I flera länder används begreppet hemundervisning istället för distansundervisning. Vi har i rapporten genomgående använt oss av begreppen hemundervisning eller distansundervisning.

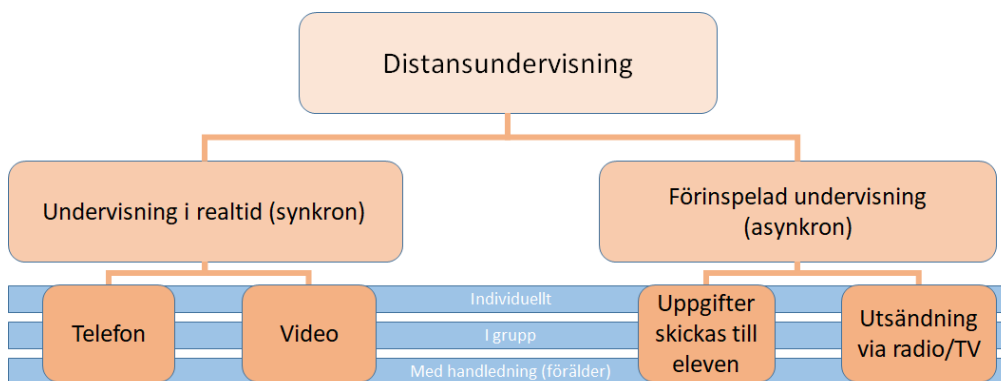

Bild 1: Olika format av distansundervisning.

A-focus har sammanställt information från 12 länder som valts ut i samråd med kansliet. Länderna valdes utifrån att det skulle vara relativt enkelt att hitta information samt med förhoppning om att hitta goda exempel och inspiration för Sverige. Följande länder ingår i studien, se bilaga 1:

Australien

Nederländerna

Danmark

Norge

Estland

Nya Zeeland

Finland

Storbritannien

Frankrike

Tyskland

Kanada

USA

I bilaga 2 har vi även inkluderat en sammanfattning av innehållet i EU-kommissionens nya handlingsplan för digital utbildning *Digital education action plan 2021-2027*, vars innehåll påverkats av, och slutförts under, pandemin.

3. Övergripande reflektioner

3.1. Snabb omställning

Pandemins utveckling fick de flesta länder att agera för att begränsa smittspridningen. Många länder stängde ner stora delar av samhället, vilket givetvis påverkade skolor, lärare och elevers möjligheter att föra ett normalt liv. Under de månader pandemin pågått har en del länder lättat på restriktionerna för att sedan strama åt dem igen på grund av ökad smittspridning. Pandemin fortgår med prognoser om att den håller i sig minst ett år till. Hur lyckade de olika strategierna är och vilka långsiktiga konsekvenser de får för elever och studenter är för tidigt att säga. Det finns tydliga signaler på att pandemin kan medföra ett ökat digitalt innehåll i undervisningen även efteråt. Även om utmaningarna varit många finns det positiva erfarenheter som kan tas med i framtidens utbildning. Studier och sammanställningar, både nationellt och internationellt behövs, men förändring förutsätter också handling. Beslutsfattare kommer att behöva utvärdera resultaten, ta med sig lärdomarna och vara pådrivande för i genomförandet av framtida insatser.

Utbildningssystemets omställning har handlat om krishantering och att på mycket kort tid förflytta utbildning till hemmet. Det har handlat om att få undervisningen att fungera så bra som möjligt, för så många som möjligt. För många skolor, lärare, elever och föräldrar har det inneburit en plötslig introduktion till digital distansundervisning. När A-focus påbörjade studien uttryckte flera länder att det, ur ett kortsiktigt perspektiv, gått förvånansvärt bra med omställning till distansundervisning. Inställningen har i många fall förändrats under studiens gång och nu konstateras att det varit långt ifrån problemfritt. Flera länder har kartlagt situationen och konsekvenserna. Det konstateras att det finns grupper som drabbats särskilt hårt och det har varit utmanande att på så kort tid skapa en likvärdig utbildning. Geografiska, demografiska och ekonomiska förutsättningar har påverkat skolornas möjlighet att erbjuda likvärdig undervisning. Länderna, skolorna och lärarnas digitala förmåga, både tekniskt och kunskapsmässigt, har också varit starkt bidragande i hur bra det gått för länderna.

Förutom elever som inte erbjudits digital distansundervisning i någon större omfattning är en gemensam erfarenhet för alla länder att de mest drabbade eleverna är de som redan är

sårbara och/eller inte är digitalt delaktiga. Det är framförallt personer med funktionsvariationer, språksvårigheter, socioekonomiskt utsatta, de som saknar tillgång till funktionellt internet eller annan digital utrustning samt de som inte kan få tillräckligt stöd i hemmet. En utmaning har också varit svårt att ställa om utbildningar/ämnen med praktiskt innehåll. Det har medfört att studietiden för drabbade elever/studenterna behövt förlängas. Vissa studenter har också drabbats indirekt av att de jobb som finansierat studierna försvunnit.

Ur ett långsiktigt perspektiv är det troligen fler drabbade än nämnda grupper. Norge har beräknat att kostnaderna för skolstängningen landade på 1,7 miljarder NOK om dagen. Den största kostnadsposten (1,4 miljarder NOK) är förväntad minskning av livsinkomsten för skolelever som gått miste om sin utbildning och därmed till lägre inkomst i yrkeslivet. Det ska noteras att Norge är ett av de länder som öppnade sina skolor relativt snabbt. Konsultföretaget McKinsey har gjort beräkningar som uppskattar en minskning av BNP i USA med mellan 0,8 och 1,3 procent om året om 20 år, som en följd av skolstängningarna under pandemin.³

De länder som vi har tittat på har likartade förutsättningar med varandra och med Sverige. Det har troligen bidragit till att de också arbetat på likartat sätt. I de flesta länder har omställningen gjorts till digital undervisning men då både skolor och elever haft olika förutsättningar har det kompletterats med andra former. Undervisningsformerna har också anpassats till elevernas ålder. Yngre elever har haft mindre digital undervisning. De har till exempel haft en morgonsamling eller korta instruktioner digitalt, men en stor del av tiden har ansvaret legat hos föräldrar/vårdnadshavare. Äldre elever har i allmänhet haft mer digital undervisning och också arbetat på egen hand i de digitala miljöer som erbjudits. Föräldrars/ familjens ansvar för att få undervisningen att fungera för elever på grundskole- och gymnasienivå har varit betydligt högre än tidigare.

Första steget i omställningen har varit att akut nå ut med utbildningsinsatserna. Nästa steg har handlat om att stötta lärare, elever, rektorer och föräldrar kring verktyg i att bedriva

³ <https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/covid-19-and-student-learning-in-the-united-states-the-hurt-could-last-a-lifetime>

distansundervisning, komplettera med digital utrustning där sådan saknas, tillgängliggöra digitala läromedel och stötta i ämneskunskaper. Flera länder har skapat nationella webbplatser med resurser som utvecklats med mer innehåll successivt. Därefter tycks satsningarna ha utvecklats mer mot pedagogisk hjälp till lärare och föräldrar, stötta sårbara grupper samt att hitta lösningar för att säkerställa mental hälsa. Det sistnämnda nämner flera som en utmaning som de behöver arbeta vidare med och som skulle kunna få stora konsekvenser på längre sikt.

Besluten om att flytta undervisning till hemmet och på distans har i de flesta länder tagits nationellt eller delstat för delstat. Utformning av riktlinjer, vägledningar, instruktioner och resurser via internet har också tillgängliggjorts på den här nivån. Därtill har organisationer och privata företag tillgängliggjort digitala resurser. Ansvaret för undervisningens format har dock i stor utsträckning legat på respektive skola och ofta på respektive lärare. Skillnaderna för eleverna har därför varit stora.

Även om stängningarna omfattat även universitet och högskolor, finns det begränsad information om tillvägagångssätt och resultat. Även här finns det skillnader mellan länderna där vissa anser att även undervisning vid högre lärosäten ska ske på plats, exempelvis i Danmark. Generellt tycks teoretiska utbildningar på universitet och högskolor ha relativt små problem med digital omställning. Äldre studenter med kompetens och god tillgång till utrustning skapar en annan flexibilitet än grundskolan och gymnasiet. Många universitet och högskolor arbetade redan med distansundervisning och digitala verktyg. För att dra mer underbyggda slutsatser kring konsekvenser för högre lärosäten skulle fördjupade studier av specifika universitet/högskolor behöva göras. Det utrymmet ges inte i den här studien.

Alla länder har lagar och regler kring skol- eller undervisningsplikt samt kring hem- och distansundervisning. Det har i sin tur medfört begränsningar i samband med omställningen. I vissa länder har man därför gjort tillfälliga lagändringar för att kunna bedriva distansundervisning, till exempel Finland, Danmark och Norge.

3.2. Digital mognad

Länder som klarat omställningen relativt bra är länder som redan haft en stor satsning på digital undervisning och/eller hemundervisning, framförallt Estland, Finland och Australien. Länder som fokuserat på den traditionella skolan som till exempel Frankrike och Tyskland har haft större utmaningar.

Vår genomgång visar inte på någon omfattande digital innovation inom utbildningsområdet under den inledande perioden av pandemin. I de tolv länder som ingår i studien, har det handlat om att "släcka branden" och få utbildningen att fungera trots en värld i kris. Pandemin har emellertid inneburit att den generella digitala mognaden höjts inom utbildningsväsendet. Det bidrar till bättre förutsättningar för en framtida utveckling mot ökad digitalisering, flexibla, och eventuellt individuella, utbildningsformat. I vilken utsträckning det bidrar till att ändra utbildningsformatet när länderna går tillbaka till traditionell undervisning återstår att se.

En intressant reflektion från Storbritannien är att man bör vidga perspektivet och se andra lösningar än video. Lösningar med låga krav på bandbredd och samtidig uppkoppling, som fildelning, e-post och chattar kan rätt använda vara bra verktyg och kan ha en stor inverkan på hur effektiv distansundervisningen blir, utan behov av videoutrustning och snabba anslutningar.⁴

Det kan konstateras att flera länder utför och/eller planerar att utvärdera konsekvenserna som Covid-19 haft på utbildningsområdet. Man ser möjligheter med ökat digitalt innehåll i utbildningen och vill dra lärdomar från perioden. Bland annat har det startats studier och forskning i Estland, Finland, Nederländerna, USA och Sverige. Vid Karolinska institutet genomförs en internationell studie som syftar till att undersöka de psykologiska konsekvenserna av distansundervisning för både vårdnadshavare och barn under Covid-19.⁵ Sju europeiska länder har deltagit (Storbritannien, Sverige, Spanien, Belgien, Nederländerna,

⁴ <https://www.educationdevelopmenttrust.com/our-research-and-insights/commentary/bridging-the-digital-divide-evidence-and-advice-on>

⁵ Huvudansvarig är Lisa B Thorell, Associate Professor, Karolinska Institutet

Tyskland och Italien). Ett preprint⁶ publicerades i september 2020, där det bland annat framgår att:

- Många föräldrar anser att hemundervisningen varit av dålig kvalitet och att stödet från skolorna brustit. Det har fått negativa konsekvenser för både elever och föräldrar.
- Föräldrarnas ansvar för utbildningen har ökat vilket bidragit till större skillnader i barnens kunskapsinhämtning.
- Situationen har lett till ökad stress, oro, social isolering och ökade konflikter i hemmet.
- Det finns skillnader mellan länder, dock inte så stora. Det finns också skillnader i familjer där familjer med barn med psykisk ohälsa anger större negativa konsekvenser.
- Det förekommer även familjer som uppgett positiva effekter.
- Forskarna konstaterar att de ogynnsamma effekterna av hemundervisning kommer att få en långsiktig påverkan och medföra ökade skillnader i barns kunskapsinhämtning. Beslutsfattare behöver noga utvärdera de negativa konsekvenserna av hemundervisning under en andra våg av Covid-19 samt framtida pandemier.

Förutom studier och forskningsprojekt finns flera exempel på konkreta projekt med syfte att utvärdera och driva på digitaliseringen i skolan. Flera länder har också gett extra finansiering för digitalisering i utbildningssektorn, till exempel Frankrike, Tyskland, Norge, USA och Nederländerna. Många länder har sedan tidigare haft digitaliseringsstrategier och/eller visioner för digitalisering inom utbildningsområdet. Betydelsen av dessa strategier och tempot för implementeringen har ökat i och med pandemin.

OECD har gjort en analys av 38 länders förutsättningar att bedriva digital undervisning. De har baserat sin analys på tillgänglig data från andra studier från 2018, framförallt TALIS 2018 Database and PISA 2018 Database⁷. Vi har kommenterat resultatet avseende beredskapen hos skolor, lärare och studenter för digital undervisning från denna studie för respektive land tillsammans med uppgifter om elevers tillgång till dator för hemarbete. I

⁶ Lisa B Thorell, Karolinska Institutet, Psychosocial effects of homeschooling during the COVID-19 pandemic: Differences between seven European countries and between children with and without mental health conditions

⁷ <http://www.oecd.org/education/coronavirus-education-country-notes.htm>

undersökningen har 89 procent av alla elever tillgång till dator och i samtliga länder i vår studie utom USA är andelen elever med dator högre.

3.3. Framgångsfaktorer

Sammanfattningsvis har följande faktorer visat sig vara viktiga för en smidig övergång till distansundervisning:

- **Strategiska**
 - Länder med en tydlig strategi för digitalisering av skolväsendet och som de aktivt arbetat med har lyckats bättre med den snabba omställningen.
 - Många länder har gjort akuta insatser som att skapa hemsidor med relevant information för skolor, lärare och föräldrar. Den viktigaste informationen har rört frågor om närvaro och smittskydd snarare än digitalisering.
 - Många länder har skjutit till finansiering för bland annat utrustning och vidareutbildning av lärare.

- **Sociala faktorer och jämlikhet**
 - Det visade sig vara svårt för utsatta grupper som de med funktionsvariationer och språksvårigheter. En insikt att ta med sig i vidare arbete för bättre lösningar.
 - Behovet av inköp och distribution av utrustning till eleverna som saknar tillgång till internet och datorer.
 - Elever som inte kan få tillräckligt med stöd i hemmet, behöver erbjudas alternativ, till exempel möjlighet att gå till skolan.
 - Det finns ett behov av att lärare håller kontinuerlig kontakt med sina elever både i grupp och enskilt.
 - Lösningar för närvarokontroll vid hemundervisning.

- **Tekniska**
 - Tillgången till internet, datorer, digitala undervisningsplattformar och andra tekniska hjälpmedel som behövs för att dela undervisningsmaterial, hålla lektioner och sköta kommunikationen mellan skolor, elever och vårdnadshavare.

- Täckning, stabilitet och driftsäkerhet av datakommunikation och online-miljöer vid högre utbildning.
- Integritetsskydd och driftssäkerhet. En insikt att ta med sig i vidare arbete för bättre lösningar.
- **Organisatoriska**
 - Planer och verktyg på nationell och lokal nivå för att snabbt kunna erbjuda utbildning på distans.
 - Utbildning av lärare och annan skolpersonal i att hålla lektioner på distans och använda de tekniska verktygen.
 - Databaser med läromedel och annat material, möjligheten att dela material mellan skolor och lärare.
 - Tillgång till mentorer med fördjupad kunskap om verktygen och att undervisa på distans.
 - Möjlighet att utvärdera elever och sätta betyg på distans.
- **Digital mognad**
 - Undervisning bedrivs redan digitalt, lärare och elever är bekväma med att använda digitala verktyg.
 - Undervisning på distans ingår i lärarutbildningen.

3.4. Goda exempel

I uppdraget har det ingått att synliggöra goda exempel. Vår övergripande bedömning är att goda exempel på aktivitetsnivå är relativt få, de flesta länder har arbetat på liknande sätt. Hur bra de olika länderna har lyckats och vilka konkreta insatser de infört har främst styrts av de förutsättningar och grad av digital mognad de hade med sig in i pandemin. Länder som Estland, Finland och Australien hade redan en struktur tillgänglig, erfarenhet och mängder av digitala verktyg samt utbildningsmaterial.

Samtliga länder har skapat minst en webbsida (per nation eller stat) med samlade resurser. Det är stora skillnader i kvaliteten på webbsidorna och vi bedömer att den främsta skillnaden ligger i om webbsidorna utformats utifrån situation och behov eller utifrån verktygen.

De flesta har utgått från verktygen och här finns en hel del att förbättra. Den bästa anser vi är *Learning from Home* i Australien. Det ska också sägas att många av webbsidorna utvecklas vidare under pandemin.

Vårt uppdrag har inte varit att jämföra med Sverige men vår bedömning är att även Sverige haft bra förutsättningar. Noteras bör dock att Sverige haft grundskolan öppen, det vill säga de yngre eleverna har inte behövt hantera distansundervisning förutom i undantagsfall.

Några goda exempel på konkreta insatser är:

- Särskilda utbildningsinsatser för lärare generellt i digital teknik och undervisningsverktyg, till exempel virtuella lärarrum.
- Särskilda utbildningsinsatser och resursmaterial för skolor/lärare i vetenskapliga och praktiska ämnen.
- Lärandevecka för att inspirera lärare till digital undervisning.
- Digitala möten drivna av rektorer i syfte att sprida goda exempel och utbyta erfarenheter.
- Stödinsatser för hälsa och välbefinnande för personal och elever i en digital undervisningsmiljö.
- En hotline där lärare och andra kan få snabba svar på frågor (i tillägg till allmän information om Covid-19).
- Digitala resurser indelat efter årskurs.
- Det nationella digitala biblioteket (e-Koolikott) som Estland byggt upp med över 20 000 utbildningsresurser som kan användas av lärare och föräldrar som stöd för till exempel distansundervisning.
- Fastställt mål att det ska finnas material till en helt digital läroplan under 2020.
- Utformning av krav på modell för distansundervisning, inklusive hur mycket av undervisningens som ska ske i realtid.
- Handlingsplan för hur man kan växla mellan fysisk- och distansundervisning även när skolorna öppnat igen.
- Särskild finansiering för utveckling av digitalt lärande.
- Utvärdering av hur det gått och konsekvenserna med målet att höja den digitala förmågan i undervisningen.

Bilaga 1 – information om respektive land

Australien

I slutet av mars stängdes stora delar av Australien ner, men inte skolorna. Då påsklovet sammanföll i tiden var det dock flera delstater som tidigare hade och förlängde påsklovet med någon vecka. Den 24 mars rekommenderades föräldrar att hålla sina barn hemma och på kort tid utbildades över 90 procent av eleverna på distans. De offentligägda skolorna i Australien har således inte varit stängda i formell bemärkelse, elever som av olika anledningar haft svårt med undervisning hemifrån har kunnat gå till skolan. Lärare har undervisat från skollokalerna. Exakt hur skolans digitalisering utformats har varierat mellan Australiens sju olika delstater. Den har också varierat mellan skolor. Privata och katolska skolor har haft större valfrihet men tycks ha följt de allmänna rekommendationerna i stor utsträckning.

Från och med i mitten av juni har de flesta delstater gått tillbaka till vanlig skolgång. Dock erbjuds digital undervisning fortfarande för elever som är i karantän. I delstaten Victoria fanns en omfattande virus spridning fram till och med oktober och skolorna hölls stängda med fortsatt distansundervisning. Ansvarig myndighet i respektive delstat har gett ut instruktioner om hur de offentligägda skolorna ska hantera utbildningen under pandemin.

Universiteten har digitaliserat individuellt och omställningen mot digital undervisning tycks ha fungerat bra för de flesta. Den stora utmaningen har varit kurser med praktiskt innehåll. Vissa har omvandlat de praktiska delarna till teoretiska, andra har fått skjuta dem på framtiden.

Förutom att en stor del av Australiens skolsystem gick över till digital undervisning på kort tid finns det andra utmaningar. De nationella proven för äldre elever sker skriftligt på plats (Higher School Certificate, HSC) med början i slutet av oktober. Australien har utformat riktlinjer för hur de ska genomföras med hänsyn till spridningsrisk, till exempel max 75 elever i en sal, begränsad interaktion med andra på skolan, rengöring samt mer personal på plats. Provet finns inte digitalt, och blev en utmaning för den stängda delstaten Victoria.

Australien har skolplikt upp till och med 15 år, hemundervisning är lagligt.⁸

Insatser

Som extra stöd finns webbsidan *Learning from Home*⁹ med resurser och stödmaterial riktade mot elever, föräldrar och skolor. På vilket sätt skolorna valt att digitalisera och på skolornas förmåga har varierat, allt från helt pappersbaserat till att eleverna fått skriftligt PP-material med instruktioner och uppgifter till interaktiva samt face-to-face-lektioner.

Exempel på insatser:

- Utveckling av Learning from Home.
- Särskilda utbildningsinsatser för lärare i digital teknik och undervisningsverktyg, till exempel virtuella lärarrum.
- 3 Tech-möten drivna av rektorer i syfte att sprida goda exempel och utbyta erfarenheter.
- Stödinsatser för hälsa och välbefinnande för personal och elever.
- Resursdelning för alla skolor.
- Samarbetsplattformar gjordes tillgängliga (Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom).
- The Higher Education Relief Package, ett ersättningsprogram för personer som blivit uppsagda eller fått sina studier påverkade under pandemin.
- Inköp och distribution av digital utrustning för elever som saknade.
- Särskilt stöd för personer med funktionsvariationer, språksvårigheter och för internationell undervisning.
- Rutiner så att elever som inte kunde ha hemundervisning fick gå till skolan.
- Rutiner för att allt skolmaterial även fanns både digitalt och på papper.

Delstaten New South Wales har kartlagt skolornas hantering under pandemin samt vad som fungerat bra och vad som kan förbättras.¹⁰ Lärdomar är till exempel:

- Den digitala klyftan som finns bland elever och bland lärare samt att variationen i digital kompetens mellan lärare är stor.

⁸ <https://hslida.org/>

⁹ <https://education.nsw.gov.au/teaching-and-learning/learning-from-home>

¹⁰ www.education.nsw.gov.au

- Föräldrarnas engagemang har haft stor inverkan på elevernas resultat under Covid-19.
- Distansundervisning har medfört svårigheter att hänga med för vissa elever och gapen mellan elever som klara sig bra och inte har ökat under pandemin.
- Distansundervisning och användningen av digitala verktyg har underlättat för vissa elever.
- Digitala verktyg kan bidra till ökad individanpassning av undervisningen, både direkt genom ett bredare urval av verktyg och indirekt genom bättre uppföljnings- och utvärderingsverktyg.
- Det behövs bättre stöd till rektorerna.
- Tvärfunktionellt arbete för mental hälsa och välbefinnande behövs.
- Mer fungerande processer och strategier för kommunikation till skolor och lärare, distribution av digital utrustning till elever och skolor, distribution av hygienprodukter till skolor och till elever med särskilda behov.

Reflektioner och nästa steg

Australien anser sig ligga långt fram i användningen av digitala verktyg och att de, relativt andra länder, därför hade en fördel. Flera studier vi tagit del av bekräftar denna bild. Samtidigt ser Australien ett behov av att ytterligare utöka användningen av digitala verktyg, bland annat permanenta de digitala resurserna som visat sig framgångsrika till exempel Learning from Home och virtuella klassrum. De har också för avsikt att sprida goda exempel. I Australien finns en digital strategi för skolan som pekar på betydelsen av digital kompetens och tillgång till digitala verktyg. Covid-19 har bidragit till att implementeringen av den strategin påskyndas.

Elever med särskilda behov behöver stöttas bättre och hur det ska göras behöver utvärderas. De har också sett ett behov av att utvärdera och revidera svaga processer som kommunikationsstrategi, krisplaner, utbildningsplaner.

Projektet *Learning from Covid* ska kartlägga situationen vidare och ge rekommendationer för fortsatta insatser. Insikterna ska även inarbetas i ett större reformarbete avseende *Education for a changing world*.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

I OECDs uppföljning om skolor, lärare och studenter var förberedda för digital distansundervisning ligger Australien bättre till än OECD-ländernas genomsnitt i stort sett i samtliga områden. Särskilt framträdande är graden av digitala verktyg i lärandet samt i lärarnas upplevda digitala kompetens och engagemang i att själva utvecklas. 94 procent av eleverna har tillgång till dator för skolarbete.

Danmark

Danmark stängde sina skolor den 16 mars. Redan den 15 april öppnades för- och lågstadieskolor stegvis, följt av övriga grundskolor. Gymnasier och universitet skulle öppna så snart som möjligt. I praktiken innebar det att många skolor på gymnasienivå bedrev distansundervisning under återstoden av vårterminen. Som en följd av det här sköt man upp eller ställde in utvärderingar av eleverna i slutet på läsåret. Syftet var att undvika en ökad ojämlikhet för de elever som inte hade fått hjälp från skolan eller hemifrån med distansundervisningen. Beslutet att öppna skolorna baserades på att smittspridning bland barn är begränsad.

När skolorna öppnades skedde det med en rad regler, som att sprida skolstarten till olika tider, handtvätt var 90:e minut, arbete i mindre grupper och arbete utomhus i så hög utsträckning som möjligt. Lokalt stängdes enstaka skolor igen i juni och under hösten på grund av ökad smittspridning.

På universiteten anses att närvaro på plats är väsentligt för att kunna fullfölja undervisningen. Man har dock för höstterminen infört en blandning av undervisning lokalt och på distans men poängterar att närvaro är nödvändigt för att fullfölja sina studier.

I Danmark är det obligatorisk närvaro i skolorna. Undantagsvis har elever kunnat stanna hemma efter beslut av sin skola. Skolan har då skyldighet att erbjuda distansundervisning.

Insatser

Börne- och undervisningsministeriet publicerar löpande riktlinjer för skolor och kommuner, inklusive:

- Förslag på hur man kan organisera undervisningen.
- Länkar till utbildningsresurser online.
- Material som broschyrer och videoinspelningar.
- Listor på lämpliga samarbetsplattformar och verktyg (som Aula, Lectio och Ludus) för att skicka läromedel, scheman, läxor och annat material till eleverna.
- Riktlinjer för prov och betygssättning på distans.
- Föräldrars ansvar att ge sina barn stöd med distansundervisningen.

- Alla skolor fick gratis tillgång till Office 365/Teams och Google G Suite for Education/ Hangout Meet. Danska utgivare av läromedel erbjöd web-baserat utbildningsmaterial gratis under skolornas stängning.
- Folkhälsomyndigheten införde också en hotline för skolor och lärare för att få snabba svar på frågor (i tillägg till regeringens allmänna information om Covid-19).

En rad temporära ändringar i lagar och regleringar infördes under våren och hösten som ett resultat av pandemin. De reglerar till exempel hur beslut om att återuppta traditionell undervisning ska tas och riktlinjer för gymnasieexamen i de fall elever inte har fått tillgång till undervisning som en följd av Covid-19.

Reflektioner och nästa steg

Danmark var bland de länder som snabbast öppnade sina grundskolor, kompletterat med visst stöd för elever som av olika skäl inte kunde delta i undervisningen. Fokus låg på att minimera smittspridningen i skolorna och inte på att gå över till distansundervisning i större omfattning.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Danmark ligger betydligt bättre till än OECD-ländernas genomsnitt när det gäller användningen av ICT-verktyg, men lägre än snittet när det gäller lärarnas egenuppskattade utbildningsnivå och behov av vidareutbildning i att använda verktygen. 98 procent av eleverna har tillgång till en dator för skolarbete hemma.

Estland

Den estniska regeringen beslöt att från och med den 16:e mars stänga alla skolor och tillämpa distansundervisning på alla nivåer utom förskolor. Elever gavs tillfälle att ta hem nödvändigt skolmaterial och verktyg inför stängningen. Skolor har öppnats stegvis från mitten av maj.

Inför höstterminen sa utbildningsministern att målet är att undervisningen ska börja som normalt och att den digitala transformationen har blivit ett fokusområde för skolor och lärosäten som behöver upprätthålla och utveckla förmågan till distansundervisning för att vara beredda ifall situationen så kräver. Under höstterminen har undervisning getts med lärarledda lektioner i skolan. För enskilda elever ska beslut om distansundervisning tas gemensamt av eleven, föräldrarna och skolan.

I början av september stängdes skolorna i delar av Tallinn igen och övergick till distansundervisning som en följd av ökad smittspridning.

Två statsstödda fonder har sedan tidigare gett stöd till Utbildnings- och forskningsdepartementet i att organisera och utveckla Estlands samlade digitala färdigheter och utgör ryggraden i stödet för distansundervisning.

e-Koolikott är ett nationellt digitalt bibliotek med över 20 000 utbildningsresurser som kan användas av lärare och föräldrar som stöd för till exempel distansundervisning. Målet är att det ska finnas material till en helt digital läroplan under 2020. Sedan 2015 har det varit ett krav att alla läroböcker ska göras tillgängliga digitalt.

I Estland råder 9-årig skolplikt. Hemundervisning innan Coronakrisen var tillåtet men inte vanligt.

Insatser

Redan befintliga listor på digitala resurser som är tillgängliga online har under pandemin kompletterats för att möta specifika krav, som till exempel att utvärdera och betygsätta och

ge feedback helt på distans. Feedback från skolor har samlats in via webinarier, Facebook-grupper och FAQ:er om att leda och organisera skolarbetet. Ambitionen har varit att undvika att tvinga lärare och elever att lära sig nya verktyg och metoder, utan snarare att använda de plattformar som redan finns på plats. Sålunda använder 85 procent av skolorna i Estland en gemensam digital plattform vilket var en av framgångsfaktorerna vid övergången till distansundervisning. Trots det identifierades behov av ytterligare utveckling av resurser centralt och att det behövs mer utrustning för att kunna ge utbildning på distans i praktiska ämnen.

Reflektioner och nästa steg

Mart Laidmets på Utbildnings- och forskningsdepartementet säger att Estland har förberett sig på den här typen av kris i över 25 år. Det har omfattat satsningar inte bara på digital infrastruktur och resurser, utan också strategiska insatser som att anpassa digitala verktyg till läroplanen och att förbereda och stödja lärare i att använda verktygen effektivt i en digital miljö. Ett exempel är de erfarna lärare som fullföljer en tilläggsutbildning på masters-nivå för att bli specialister i att integrera teknologi och som har arbetat med att stödja kollegor sedan 2005. Deras fokus är på hur digitala resurser bäst kan användas för att förstärka läroplanen.¹¹

Den estniska regeringen har investerat 10 miljoner Euro i forskning och utveckling kring effekterna av Covid-19. Som en del av detta har universitetet i Tallinn fått ett uppdrag att analysera hur skolor, lärare, elever och föräldrar berördes av och hanterade distansundervisning under våren 2020. Studien omfattar enkäter till lärare, elever, skolpersonal och föräldrar i 100 skolor. Man ska bland annat studera erfarenheterna hos elever med särskilda behov, tillgången till datorer, förändringar i hur arbetet i skolorna har organiserats, undervisningen och utvärderingen av elever. Även föräldrarnas roll och arbetsbelastning vid hemundervisning ska utvärderas.

¹¹ <https://ncee.org/2020/04/a-step-ahead-estonia/>

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Estland ligger ganska nära OECD-ländernas genomsnitt när det gäller användningen av ICT-verktyg, men betydligt högre än snittet när det gäller lärarnas utbildning och kunskap om digitala verktyg. Samtidigt rapporterar rektorer att de anser att bristen på digitala verktyg är en begränsning. 87 procent av eleverna hade tillgång till en dator för skolarbete hemma.

Finland

I Finland stängdes alla grundskolor mellan den 18 mars och 13 maj. Lågstadielärover med föräldrar i kritiska yrken, som hälsovården, gavs möjlighet till fysisk undervisning även om man uppmanade också de här vårdnadshavarna att låta barnen delta på distans i undervisningen. För gymnasier, yrkesutbildningar, vuxenutbildning och högre utbildning rekommenderades distansundervisning från 18 mars och resten av vårterminen.

Höstterminen påbörjades i augusti med reguljär undervisning men med beredskap att växla till distansundervisning om smittspridningsläget så kräver. Gymnasier, yrkesskolor, universitet och högskolor kan besluta om hur man vill genomföra undervisningen. Om undervisning ordnas för en stor grupp deltagare rekommenderas distansundervisning. De tillfälliga lagändringarna medför till exempel att man kan växla mellan fysisk undervisning och distansundervisning varannan vecka.¹²

Elever i riskgrupper, eller med föräldrar i riskgrupp har i vissa fall erbjudits undervisning på distans. Det har dock varierat över landet eftersom besluten legat på kommunal nivå.

I Finland råder läroplikt för grundskolan. Den finska skollagen tillåter inte skolor att bedriva distansundervisning när skolorna är öppna. En tillfällig ändring av grundlagen gjordes för att bland annat möjliggöra undervisning på distans under pandemin. Elever som önskar fullfölja sin utbildning på distans behöver särskilt tillstånd för det.

Insatser

Utbildningsstyrelsen har sammanfattat vad skolor behöver ta hänsyn till eller planera för under hösten.

Skolor ska ha riktlinjer för när och hur de ska anamma speciella åtgärder och hur distansundervisning, stöd för lärande och andra tjänster ska genomföras om Coronasituationen så kräver. Riktlinjerna ska dokumenteras i skolornas verksamhetsplan. Utgångspunkten är att

¹² <https://minedu.fi/sv/-/uppdaterade-rekommendationer-till-smabarnspedagogiken-skolor-laroanstalter-och-hogskolor-for-bekampning-av-coronaviruset>

förändringar i den lokala läroplanen inte ska ske. Instruktioner och material för skolorna tillhandhålls av utbildningsstyrelsen.¹³ Skolor tillråds att ta hänsyn till följande när höstens undervisning planeras när det gäller distansundervisning:

- Tillgång till utrustning, bredbandsanslutningar och material.
- Planer för hur undervisning ska stödjas vid distansundervisning.
- Årliga planer för att till exempel växla till utbildning där man alternerar mellan fysisk närvaro och undervisning på distans.
- Särskilt fokus på kommunikation mellan skolor och hem/vårdnadshavare.
- Ansvar och befogenheter för personalen beskrivs och hänsyn ska tas till personalens välmående.

Reflektioner och nästa steg

I en pågående studie har den finska utbildningsstyrelsen sammanställt en rad finska studier och rapporter med syftet att förenkla framtida reformer och utveckling av utbildningsväsendet. Man ska studera hur infrastruktur och utrustning har fyllt sitt syfte, vilka digitala processer som utvecklats vilka förmågor och kompetenser som kan behövas framöver och vilka direkta eller indirekta konsekvenser distansutbildningen kan få.

Slutsatserna så här långt är att både internationella jämförelser och nationella studier visar att övergången till distansundervisning var framgångsrik under de givna förutsättningarna. Det hänförs till lärarnas höga professionella nivå och samhällets investeringar i utbildning och digitalisering. Att distansutbildningen fungerat bra bekräftas också av lärare, elever och vårdnadshavare.

En observation i studien är att endast ca 50-60 procent av undervisningen ägde rum i realtid. Studien pågår till slutet av 2020 och resultaten kommer att användas av utbildningsstyrelsen i dess utbildningar och stödmaterial.

¹³ <https://www.oph.fi/en/news/2020/new-school-year-began-contact-teaching>

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Finland ligger bättre till än OECD-ländernas genomsnitt när det gäller lärarnas utbildning i att använda ICT-verktyg och studenternas tillgång till Internet, men lägre än snittet när det gäller lärarnas egenuppskattade tid för att stödja eleverna. Man rapporterar också en mycket bättre tillgång till digitala plattformar i skolorna än snittet. 94 procent av eleverna har tillgång till en dator för skolarbete.

Frankrike

Frankrike stängde sina förskolor, grundskolor, gymnasier och universitet den 12 mars 2020, med undantag för vissa skolor som var öppna för barn vars föräldrar hade samhällsviktiga yrken. Undervisningen bedrevs hemifrån och på distans. Den 11 maj öppnade många av landets skolor igen med början av förskole- och grundskoleeleverna. Först i september öppnades högre utbildning för undervisning på plats.

För att undvika ökad smittspridning har varje skola fått ett omfattande riktlinjer från utbildningsministeriet. Endast mellan tio och femton elever får vistas i ett klassrum samtidigt. Barn till föräldrar som arbetar inom vården och de som kommer från socioekonomiskt utsatta familjer har förtur till platserna. Personalen ska bära ansiktsmask och eleverna måste använda handsprit när de anländer till och lämnar skolan.¹⁴

Den franska skolan är relativt traditionell och långt ifrån alla elever har tillgång till dator. I stor utsträckning tycks behovet av digital utrustning tillgodoses av familjerna själva. I Paris har kommunen lånat ut ipads till familjer som saknar dator för att hemundervisningen ska fungera. Den distansundervisning som bedrivits har varit digital i varierande utsträckning och anpassats till både lärare och elevers olika förutsättningar. Andra sammanställningar vi tagit del av anger att elever fått material att läsa och skriva ut på mejl eller digitala kommunikationsplattformar.

Universiteten har ansvarat för sina egna digitala strategier. De verkar också ha haft bättre tillgång till digitala resurser jämfört med grundskolan och gymnasiet och således kunnat hantera omställningen bättre och snabbare. Dock uppstod funktionsproblem till följd av hög belastningen på universitetens datakommunikationssystem.

Relativt andra länder tycks Frankrike haft stora utmaningar. Pandemin tycks ha fått Frankrike att agera och flera insatser har påbörjats.

¹⁴ <https://www.education.gouv.fr/>

I Frankrike är hemundervisning tillåtet som alternativ till det obligatoriska offentliga skolsystemet.¹⁵

Insatser

- I början av läsåret 2020/21 lanserades ett nytt utvecklingsprojekt för ökad digitalisering i skolan. Två pilotprojekt har initierats, i Aisne och Val d'Oise. Ambitionen är att testa användningen av digital utrustning, pedagogiskt innehåll och utbildningssystem för lärare och familjer.
- Projektet *Digitala utbildningsområden* bygger på åtta samordnade åtgärder vilka består av utbildning av lärare och föräldrar, tillgång till onlinetjänster och resurser via plattformar, säkerställ tillgång till digital utrustning i skolor/klasser och elever.
 - Avsatta medel för projektet är 27,3 miljoner euro och syftar till att bidra till omvandlingen av utbildningssystemet för att möta utmaningarna under 2000-talet.
 - Förhoppningen är att insatserna ska få en transformerande effekt i lärarnas undervisningsmetoder och på elevernas inlärningsförmåga, bidra till utbildningssystemets motståndskraft vid en kris och garantera pedagogisk kontinuitet i händelse av avbrott i den traditionella undervisningen.
- Utbildningsdepartementet har startat programmet *Ma classe à la maison* (Min klass hemma) till följd av COVID-19. Den är ett digitalt stöd som riktar sig till elever och lärare i grund- och gymnasieskolan.
- En samrådsprocess kopplat till Covid-19 har skapats i vilken alla relevanta aktörer, inklusive föräldrar och elever/studenter uppmanas att bidra i debatten och till konkreta förslag på åtgärder.

Reflektioner och nästa steg

Utbildningsministeriet har undersökt lärare, föräldrar och elevers åsikter om hur utbildningen varit under stängningen. Undersökningen gjordes i maj 2020 och totalt intervjuades

¹⁵ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/home-education-policies-europe-primary-and-lower-secondary-education_en

mer än 100 000 personer. Fokus har varit på inlärningsförmåga i en digital distansmiljö och inte så mycket på digitaliseringen i sig.¹⁶ Undersökningen visar bland annat på följande:

- Lärare uppskattar att de i genomsnitt kunde följa 94 procent av eleverna i sin klass. För högstadie- och gymnasielärare var andelen 90 procent. En majoritet (68 procent) av lärarna anser att eleverna tillgodogjort sig undervisningen på ett tillfredsställande sätt.
- 8 av 10 föräldrar till högstadie- och gymnasieelever säger att det som erbjöds deras barn fungerade bra. Gymnasieelever säger att de stött på få materiella eller organisatoriska svårigheter, men en tredjedel saknade motivation.
- Lärarna lyfter fram elevernas framsteg när det gäller kompetens att använda digitala verktyg. Föräldrar bekräftar framstegen och två tredjedelar anser att deras barn har bibehållit sin inlärningsnivå och 6 föräldrar av 10 att barnen har upptäckt nya metoder.

Det konstateras att det finns en stor skillnad på tillgång till digital utrustning samt kunskap hos både elever, lärare och föräldrar. Dessutom uppstår frågor kring integritet, säkerhet och social gemenskap i ett digitalt sammanhang. Pandemin har lyft betydelsen av digitalisering av skolan och de nationella satsningarna på digitalt innehåll i utbildningen. Utbildningsdepartementet konstaterar att personal och studenter mer än någonsin utnyttjar de möjligheter som digitala verktyg erbjuder. Det är nu en fråga om att dra alla lärdomar för att utveckla en digital utbildningsstrategi. I och med den ökade smittspridningen har flera franska skolor tvingats stänga under hösten.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

I uppföljningen ligger Frankrike under OECDs genomsnittliga nivå i de flesta områden. Vad gäller tillgång till ändamålsenlig utrustning i hemmen tangerar de i stort sett OECD-ländernas genomsnitt. Särskilt lågt hamnar de vad gäller lärarnas förmåga att stötta sina elever i digital teknik samt i rektorernas satsning på digitala utbildningsplattformar. 91 procent av eleverna har tillgång till dator för skolarbete.

¹⁶ <https://www.education.gouv.fr/enquete-sur-la-crise-sanitaire-de-2020-et-continue-pedagogique-la-poursuite-des-apprentissages-ete-305281>

Kanada

Skolorna i Kanada stängdes under våren. Varje provins har egna riktlinjer för hur undervisningen ska skötas och hur skolorna ska öppna upp igen. De flesta skolorna återupptog vanlig undervisning under höstterminen, ibland med variationer som till exempel undervisning på distans varannan dag. I till exempel Ontario sker all undervisning i de första fem årskurserna på plats, medan elever i högre årskurser har en blandning av undervisning på plats och på distans. En sammanställning av de olika provinsernas policys för undervisningen under pandemin (inklusive policys för när distansundervisning ska användas) har sammanställts av organisationen *People for Education*.¹⁷ Den visar stora skillnader i hur provinserna har planerat för distansundervisning under hösten. Generellt förväntas yngre elever delta i undervisning i skolorna, medan äldre elever kan få en blandning av undervisning i skolan och på distans eller helt på distans, beroende på smittsituationen. Skolor i avlägset belägna samhällen förväntas stänga helt vid en förhöjd smittrisk då det ej finns tekniska förutsättningar för att erbjuda distansundervisning.

Många universitet har planerat att i första hand erbjuda utbildning på distans, däribland McGill i Montreal, the University of British Columbia och University of Ottawa. Vissa universitet har valt att ha en större del av undervisningen på distans kompletterat med mindre grupper på plats.

Enkäter visar att en tredjedel av alla studenter funderar på att ändra sina planer för högre utbildning. Det beror dels på de ekonomiska konsekvenserna av pandemin och förmågan att finansiera skolavgifter och boende, dels på grund av oro för att de ska få begränsat stöd och att distansundervisningen kommer att vara av lägre kvalitet. Studenter anger också att de kommer att gå miste om andra viktiga delar av den högre utbildningen, som den sociala miljön och möjligheten att lära sig nya saker i föreningar och andra aktiviteter utanför själva undervisningen.

¹⁷ <https://peopleforeducation.ca/our-work/tracking-canadas-education-systems-response-to-covid-19/>

Generellt sett råder det skolplikt för barn upp till 16 år. Vårdnadshavare har rätt att välja huruvida deras barn ska gå i skolan under hösten. Skolorna är skyldiga att erbjuda distansundervisning till de elever som stannar hemma. Många skolor kommer att tillämpa hybridmodeller, med en del undervisning på distans och en del på plats. Familjer som väljer enbart distansundervisning ges chansen att ändra till ordinarie skolgång efter tre månader eller i vissa fall en termin.

Insatser

Utbildningsdepartementet har publicerat kraven på en modell för distansundervisning, inklusive hur mycket av undervisningen som ska ske i realtid. Den federala regeringen har instiftat en fond *Safe return to school fund* som fördelas till delstaterna i förhållande till antalet elever. Fonden är totalt på upp till cirka 13 miljarder kronor. Pengarna kan användas till en rad åtgärder relaterade till skydd mot smittspridning.

Reflektioner och nästa steg

De kanadensiska delstaterna har valt olika planer och strategier för höstens skolgång. De flesta betonar närvaro i skolan och smittskyddsåtgärder. I vissa delstater ska skolorna ha förberett planer för att införa distansundervisning vid förhöjd smittrisk.

Skolväsendet i Kanada är organiserat per delstat och de har i olika grad planerat för distansundervisning under hösten. På federal nivå har man gett riktlinjer för när undervisningen sker på distans. Till exempel ska eleverna gå i sina ordinarie klasser med en egen lärare och läraren ska undervisa dels i hela gruppen, dels i mindre grupper. Eleverna ska också få tid på egen hand med läraren för individuellt arbete. Lärarna får stöd av specialiserad personal från skoldistriktet med att utveckla sitt material för distansundervisning. Vidare är undervisningen uppdelad i en förmiddags- och en eftermiddagsdel, med minst 90 minuters lärarledd undervisning varje dag.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

I uppföljningen ligger Kanada bättre än genomsnittet för alla länder. Särskilt framträdande är lärarnas integration av digitala verktyg i utbildningen. 94 procent av alla elever har tillgång till en dator för skolarbete hemma.

Nederländerna

Nederländerna stängde alla universitet och högskolor den 12 mars och resterande skolor den 15 mars. Skolorna hölls öppna för elever vars föräldrar hade samhällsviktiga yrken. Från och med den 11 maj öppnades grundskolorna igen, den 1 juni öppnades gymnasieskolorna, 15 juni de praktiska högskoleutbildningarna. Samtliga nationella prov och avslutningsprov för skolåret 2019/2020 ställdes in under våren.

Den 31 augusti öppnades alla grund- och gymnasieskolor igen och utgångspunkten är att hålla skolorna helt öppna detta läsår. Om åtgärder behövs kommer de att prioriteras på lokal eller regional nivå innan de övervägs på nationell nivå. Det kan handla om tillfällig stängning av en skolbyggnad eller tillfällig hemundervisning för vissa skolklasser. Förutsättningarna för distansundervisning har varierat mellan skolor och lärare och haft såväl analogt som digitalt format. Till exempel har lärare tagit fram material för eleverna att jobba med veckovis med stöd av föräldrarna. Lärarna har sedan gett dagliga instruktioner och feedback vid behov. För flera lärare har pandemin inneburit att de fått undervisa digitalt på distans för första gången.

Universiteten har hanterat sin distansundervisning var och en för sig. De har ställt in sig på digital distansundervisning även under höstterminen, vilket följer regeringens rekommendationer.

Den nederländska motsvarigheten till Skolinspektionen har genomfört en intervjubaserad undersökning av personal i grundskolan som visade på en oro att elever kommit efter och att trycket på lärarna för att de ska komma ikapp blir stort. Det gäller särskilt elever som haft sämre förutsättningar i hemmet, till exempel brist på utrustning, stöd från föräldrar eller elever som även i normala fall behöver specialundervisning.

En annan studie¹⁸ visade att

- 66 procent av studenterna var oroliga över konsekvenser för sina studier.

¹⁸ <https://www.timeshighereducation.com/news/dutch-students-struggle-raise-questions-online-lectures>

- 48 procent av studenterna i tillämpad vetenskap och 27 procent av forskningsstuderande förväntade sig att deras studier kommer att försenas.
- 42 procent av studenterna i tillämpad vetenskap och 31 procent av forskningsstuderande ansåg att kvaliteten på distansundervisningen var låg.

I Nederländerna är hemundervisning inte tillåtet, med undantag om föräldrarna inte kan hitta en skola i deras område som delar deras filosofiska övertygelse.¹⁹

Insatser

- Regeringen har tagit fram riktlinjer för hur utbildningsväsendet ska hantera undervisningen under Covid-19.²⁰
 - Webbssidor innehållande riktlinjer och resurser för distansundervisning har tagits fram. Exempel är lesopafstand²¹ (för grund- och gymnasieskolan), SURF²² (för högre utbildning), You Learn²³ (för högre utbildning)
- I budgeten som presenterades i september finns flera insatser till utbildningsområden samt ytterligare 500 miljoner euro för 2020 och 2021 för att stötta elever som kommit efter. Med detta kan skolor till exempel ge extra lektioner eller skapa sommar- / höstskolor, lärlingsplatser.
 - Skolor i grundskola, gymnasium och gymnasial utbildning fick stöd för inköp av bärbara datorer för distansutbildning.
 - Åtgärder mot ökad ungdomsarbetslöshet är inkluderade.

Reflektioner och nästa steg

I Nederländerna konstateras att elever haft olika möjligheter att delta i undervisningen. Elever som redan haft utmaningar och behövt särskilt anpassad utbildning har haft det ännu tuffare, en annan orsak till skillnaderna har varit socioekonomiska. Det har varit utmanande att skapa en likvärdig skola under pandemin och ett stort ansvar har lagts på föräldrarna.

¹⁹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/home-education-policies-europe-primary-and-lower-secondary-education_en

²⁰ <https://www.government.nl/topics/coronavirus-covid-19/questions-about-coronavirus-and-the-education-sector>

²¹ www.lesopafstand.nl

²² <https://communities.surf.nl/surf-expertises>

²³ <https://youlearn.ou.nl/web/hulp-bij-online-onderwijs>

Pandemin har påvisat ett behov av att omforma utbildningsområdet. Hanteringen av utbildning vid pandemier behöver bli en del i skolornas utbildningsstrategier. Investeringar i fjärrundervisning kommer att bli nödvändiga och ett finansieringsbehov följer, i alla fall initialt. Det behövs för att säkerställa en hållbar utbildning ur ett långsiktigt perspektiv. Det är också viktigt att ha ett internationellt utbyte för att för att lära av varandra.²⁴

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Nederländerna ligger på eller strax under OECDs genomsnittliga nivå i områden som rör lärares digitala förmåga och hur väl förberedda skolorna är för distansundervisning. Vad gäller tillgång till ändamålsenlig utrustning i hemmen och elevernas digitala förmåga ligger Nederländerna något över genomsnittet. 95 procent av eleverna har tillgång till dator för skolarbete.

²⁴ Asian Journal of Distance Education, A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis

Norge

Den 12 mars stängde Norge samtliga skolor på alla nivåer. Förskolor och grundskolans klasser 1-4 öppnade den 27 april och den 7 maj beslutades om återgång för hela grundskolan och gymnasiet. Inför höstens skolstart är Norges policy att hålla skolor och förskolor öppna även vid större utbrott. Istället kommer lokala insatser genomföras för att slå ned smittan på enskilda skolor. Till exempel stoppades all fysisk undervisning på Norges Handelshögskola i Bergen vid månadsskiftet augusti/september på grund av ett större virusutbrott. Skolorna har fortsatt ett ansvar att erbjuda distansundervisning till elever som inte kan gå till skolan på grund av sjukdom eller är satta i karantän.

Bakgrunden till den nya strategin är att de negativa konsekvenserna av att hålla skolorna stängda bedöms för stora relativt nyttan. Dessutom visar forskning att barn sällan blir sjuka i Covid-19 och att de får milda symptom. Den norska statistikbyrån, SSB, har beräknat kostnadskonsekvenserna av att stänga och hävdar i en rapport att skolstängningen kostade landet 1,7 miljarder NOK om dagen.²⁵ Den största kostnadsposten (1,4 miljarder NOK) bedöms vara förväntad minskning av livsinkomsten för skolelever som gått miste om sin utbildning och därmed till lägre inkomst i yrkeslivet. En annan stor kostnad var minskad produktivitet till följd av att många föräldrar måste ta ledigt och stötta barnens lärande. Från 1 juli tillåts även internationella universitetsstuderande samt utbytesstudenter på gymnasieutbildningar och folkhögskolor att resa in i Norge.

Huvudansvaret för undervisning har respektive kommun som i sin tur lagt ett stort ansvar för den digitala omställningen på varje skola. Utdanningsdiktoratet ²⁶ (motsvarigheten till svenska Skolverket) har lagt ut exempel på resurser och praktiska tips för distansundervisning i syfte att stötta skolor och lärare. Utdanningsdiktoratet har även gett ut vägledning om pandemin till förskolor och grundskolor samt löpande information till skolor samt föräldrar och vårdnadshavare. För vuxenutbildning finns dock inte någon särskild vägledning, det är upp till respektive skola att avgöra hur den bäst uppfyller de generella reglerna i Norge.

²⁵ DN Debatt om det var rätt att stänga norska skolor, UPPDATERAD 2020-06-06 PUBLICERAD 2020-06-05

²⁶ Udir.no

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)²⁷ har varit kontaktyta för högre utbildning med löpande information. De har bland annat ändrat infört vissa undantag från gällande föreskrifter för att underlätta användningen av digitala undervisningsplattformar. NOKUT genomför en årlig undersökning av hur studenterna upplever kvaliteten på studierna, detta år finns även frågor om Coronasituationen.

I Norge råder skolplikt från 6 till 16 års ålder, hemundervisning är tillåtet under restriktiva förhållanden och respektive kommun fattar beslutet.²⁸

Insatser

Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (UNIT) har bland annat publicerat länkar till hemsidor och verktyg, goda exempel på digital undervisning samt exempel på samverkansgrupper i sociala medier. De har också konstaterat nya utmaningar i samband med omställningen som digitala prov, upphovsrätt samt den personliga integriteten och GDPR i samband med videobaserad undervisning.

Exempel på insatser:

- Exempel på resurser och praktiska tips för digital distansundervisning.
- Vägledning om pandemin till förskolor och grundskolor samt gett löpande information till föräldrar och vårdnadshavare.
- Regellättnad för elever/studenter på yrkesrelaterade utbildningar, till exempel praktiska ämnen, lärlings-/praktikplatser.
- Regellättnaden för att underlätta för digital undervisning på högskolor, universitet och yrkeshögskolor.
- Vårens nationella prov ställdes in från 10 år och uppåt och genomfördes under augusti/september 2020.
- I maj arrangerade Ungt Entreprenørskap en *Lärande vecka* för lärare med syfte att inspirera till digital undervisning.
- Juridisk utvärdering vid videobaserad undervisning.

²⁷ www.nokut.no/

²⁸ <https://hslida.org/>

Reflektioner och nästa steg

I Norge ligger ett stort ansvar på varje skola och den digitala mognaden varierar. Vissa skolor arbetade redan digitalt och hade de viktiga verktygen på plats med andra skolor arbetade traditionellt.

Lärdomar:

- Stora skillnader i skolornas digitala förmåga och i den digitala kompetensen hos lärare.
- Kommunala skillnader i tillgänglig infrastruktur, utrustning och kompetens.
- Höjt nivån på användningen av digitala verktyg.
- Överbelastade plattformar.
- Höjda utgifter för digital utrustning och internetanslutning i kommuner/skolor och för vissa familjer.
- Närvarokontroll har varit betydligt svårare att utföra.
- Svårt att säkerställa de praktiska momenten i yrkesutbildningar.
- Alternativa utbildningsmodeller för elever med särskilda behov behöver utvecklas.
- Juridiska aspekter vid distansundervisning.

Nästa steg:

- Utökade medel i höstens budget för digitalt lärande på 140 miljoner NOK (varav 80 miljoner NOK till bättre hemundervisning och 60 miljoner NOK till inköp av digitala läromedel). 80 miljoner NOK har förts vidare till budgeten 2021.
- Arbetsgrupp kring digitala prov i högre utbildning.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Norge ligger över OECDs genomsnittliga nivå i de flesta områden. Resultatet visar lägre vad gäller rektorernas satsning på digitala utbildningsplattformar samt något lägre när det gäller lärares användning av digitala verktyg i utbildningen. 97 procent av eleverna har tillgång till dator för skolarbete.

Nya Zeeland

På Nya Zeeland stängdes samtliga skolor samtidigt som en landomfattande lock-down infördes den 23:e mars. Universiteten stängde också under mars.

I slutet av april öppnades förskolor och i slutet av april öppnades motsvarigheten till grundskolorna. Universiteten däremot är fortsatt stängda åtminstone till slutet av september och bedriver undervisning på distans. Under hösten har enstaka skolor stängts under kortare perioder på grund av smittade elever eller lärare. Undervisning på Maori ges på distans via TV.

Regeringen uppskattade att cirka 140 000 skolbarn (av totalt ca 800 000) saknade tillgång till internet hemma under skolornas stängning i mars och april. Vissa skolor lånade ut datorer och lärare fick arbeta med elever per telefon och e-post förutom skolplattformar som Google Classroom.

Elever som är hemma för att skolor är stängda eller för att de själva är potentiella smittbärare har rätt till distansundervisning.

I Nya Zeeland råder skolplikt. Elever ska totalt gå 13 år i skola. Hemundervisning är lagligt men intyg krävs.²⁹

Insatser

- I början av april lanserade regeringen ett distansundervisningspaket om cirka 500 miljoner kronor som omfattade bland annat två Tv-kanaler för undervisning på engelska och maori, förbättrade bredbandsanslutningar och utrustning, resurser som terminaler för föräldrar och tryckt material för olika årskurser.
- Elever som saknade möjlighet att delta i distansundervisning fick "hard packs" hemskickade, det vill säga paket med undervisningsmaterial och hemuppgifter.

²⁹ <https://hslida.org/>

- En webbplats med information för lärare, elever och vårdnadshavare, inklusive telefon-support *Learning from home*.³⁰
- I början av maj meddelades att de nationella examinationerna i slutet av läsåret skulle skjutas upp till hösten.
- Skolor erbjöd extra undervisning under sommarlovet för elever som hade påverkats av stängningarna.

Reflektioner och nästa steg

Pandemin tydliggjorde stora skillnader i tillgången till bredbandsanslutningar och internet. Speciellt i socialt utsatta områden saknade en majoritet av eleverna möjlighet att koppla upp sig hemifrån.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Nya Zeeland ligger högre än snittet för alla länder utom vad gäller tillgång till digital teknologi och tillgång till internet i skolorna. Där ligger man betydligt under snittet. 92 procent av eleverna har tillgång till en dator för skolarbete hemma.

³⁰ <https://learningfromhome.govt.nz/>

Storbritannien (UK)

De flesta skolor i UK stängdes i mitten av mars efter beslut av regeringen. Dock hölls de delvis öppna för att barn till personer med samhällsviktiga tjänster skulle kunna fortsätta att arbeta. Man beslöt också att ställa in de examina som avslutar det brittiska skolåret. Det har efter sommaren varit politisk turbulens kring examina, med olika besked. Skolorna har öppnat igen i september men det rapporteras om många lokala stängningar och stora problem med lärare med Covid-19 symtom som väntar på att testas, vilket medför störningar.

Skolorna stängdes med kort varsel vilket gjorde att det inte fanns system på plats för distansundervisning. Skolor valde att använda tjänster som Class Dojo och Google Classroom, med möjlighet till direkt kontakt med elever och lärare. Det organiserades också videogrupper på till exempel Zoom för veckovisa samtal. BBC sände dagliga lektioner för varje årskurs och regeringen sammanställde listor på gratis resurser på nätet inom olika ämnen och årskurser. Mycket populärt var och är en daglig 30-minuters gymnastiklektion med Joe Wicks på YouTube.

Universitets- och högskoleutbildning i UK är till största delen finansierad genom avgifter. Övergången till distansundervisning ifrågasattes av elever som var oroliga för att inte få valuta för sina avgifter. Inför hösten fanns det också en oro att studenter skulle välja att skjuta upp sina studier då de var tveksamma till kvalitén på distansutbildning.

I Storbritannien är det skolplikt för barn i åldrarna 5 till 16 år. När hela skolor, klasser eller mindre grupper av elever inte kan närvara i skolan är förväntan att skolorna omedelbart ska kunna ge tillgång till distansundervisning. Skolorna ska säkerställa att distansundervisningen håller hög kvalitet och att den i möjligaste mån är anpassad till ordinarie undervisning.

Insatser

Som stöd för skolor och lärare har utbildningsdepartementet etablerat en hemsida med tillgång till resurser:

- Stöd för lärande på distans.
- Stöd kring cybersäkerhet och val av lämpliga tjänster som videokonferens.

- Hjälp att använda tjänster som videokonferenser.
- Stöd i att säkra barns säkerhet.

Reflektioner och nästa steg

Det har blivit tydligt att det finns en brist på förståelse och kunskap kring skapandet av effektiv distansundervisning och den tid som behövs för att göra det. Skolor bör ge elever och föräldrar träning i att använda digitala verktyg och i att arbeta hemifrån.

Andra reflektioner som gjorts är att:

- Det behövs en analys av elevernas behov för att bättre förstå vilka hinder de möter inför distansundervisning.
- Man bör använda öppna utbildningsresurser så mycket som möjligt och uppmana lärare att lägga upp sitt material så det blir tillgängligt.
- Elever ska uppmanas att samarbeta så mycket som möjligt för att öka engagemang och ge en känsla av tillhörighet.
- Man bör använda verktyg och kanaler som är lättillgängliga för elever, som Twitter och Pinterest.
- Det är viktigt att engagera familjer så mycket som möjligt.

I det fortsatta arbetet föreslås att man ska:

- Öka omfattningen av utbildningen om teknologi som verktyg inom utbildningen för lärare på olika nivåer för att konsolidera lärdomarna från de akuta situationerna under pandemin.
- Öka tiden för lärarnas professionella utveckling för att möjliggöra utvecklingen av teknologi och kunskap om lärande.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Storbritannien visar delvis motsägelsefulla resultat. Användningen av ICT är under genomsnittet av länder, samtidigt som rektorer anser att det inte finns en brist på verktyg och anslutningar. Utbildning i att använda digitala verktyg ingår i lärarutbildningen men inte i vidareutbildningen. 92 procent av eleverna har tillgång till en dator för skolarbete hemma.

Tyskland

I Tyskland stängdes skolorna i mitten av mars. Det exakta datumet varierade då ansvaret för skolväsendet är regionalt och beslut fattas i var och en av de 16 förbundsländerna. Inledningsvis var avsikten att hålla skolorna stängda några veckor men på många håll hölls de stängda till slutet av terminen i juni. Skolorna öppnade igen över hela landet i augusti men lokalt har det gjorts många undantag på grund av ökad smittspridning. Ambitionen har hela tiden varit att så snabbt som möjligt gå tillbaka till undervisning på plats i skolorna. Utbildningsdepartementet menar att distansutbildning främst ska användas när det är brist på lärare (på grund av att de är i riskgrupper och därför inte arbetar) samt för övning och repetition.

Det saknas information om spridningen av digital infrastruktur i skolväsendet och skolor har endast nyligen börjat förse lärarna med e-postkonton och tillgång till digitala verktyg. Under 2019 beslöt det att investera 500 miljarder Euro för att sprida digital teknologi i skolorna, men många skoldistrikt har inte använt pengarna ännu på grund av komplexa ansökningsförfaranden och behovet att utveckla utbildningsplaner för digital undervisning.³¹

I en jämförelse av övergången till distansundervisning i sex länder gjord av It-företaget Citrix lyckades inte skolorna i Tyskland lika bra som i de övriga länderna.³² Detta rapporteras vara på grund av bristande bredbandsinfrastruktur och brist på utrustning, som medförde att lärare i vissa fall fick kommunicera med elever med brev eller e-post. I samma undersökning ansåg endast cirka 10 procent av alla elever att övergången till digital undervisning hade gått smidigt. 50 procent av föräldrarna angav att skolorna inte hade varit förberedda alls och att distansundervisningen därför bara utfördes provisoriskt.

20 procent av föräldrarna angav att de anser att distansundervisning är dåligt för barnen. Nästan hälften av eleverna menade att de föredrog hybridlösningar med en blandning av undervisning på distans och i klassrum.

³¹ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7198090/>

³² <https://www.thelocal.de/20200908/german-schools-lag-behind-other-countries-when-it-comes-to-digital-learning>
Citrix, Digitales Lernen: Deutsche Schulen am Scheideweg, september 2020

Universitetsstudenter var mer förberedda på distansundervisning och studien gav en bättre bild för dem än för grundskolan. Bättre utbildade lärare och en mer fungerande organisation med enhetliga onlinemiljöer för distansutbildning efterfrågades.

I Tyskland råder skolplikt i nio eller tio år, beroende på förbundsland. Hemundervisning är generellt endast tillåtet när barn inte kan ta sig till skolan på grund av sjukdom.³³

Insatser

I april togs ett beslut på federal nivå om programmet Corona-Hilfe I, för att snabbt tillgodose behovet av läromedel digitalt. Det ska ske genom användning av existerande databaser, utveckling av nytt material och integration med externa källor genom licenser. 100 miljoner euro (cirka 1 miljard SEK) har gjorts tillgänglig för detta ändamål av den federala regeringen under programmet DigitalPakt Schule. Respektive delstat får söka medel med vissa begränsningar, till exempel ska inköpt programvara endast användas i offentligt ägd infrastruktur.³⁴

I juli antogs Corona-Hilfe II, ett program för att förse elever med datorer eller andra mobila terminaler med en budget om 500 miljoner euro. Programmet och också ge skolorna utökade möjligheter att ordna utbildning digitalt.

Andra insatser inom programmen har varit:

- Snabbutbildning av lärare i digital pedagogik.
- Inköp av datorer till lärare.
- Utökad tillgång till webbaserade utbildningsplattformar.

³³ European commission, Home Education Policies in Europe, oktober 2018

³⁴ <https://www.digitalpaktschule.de/>

Reflektioner och nästa steg

Instruktioner och rekommendationer för skolorna är regionala eller lokala och är fokuserade på att begränsa smittspridningen genom regler för hygien, ansiktsmasker, karantän, med mera. Digitalisering eller distansundervisning är, såvitt vi har kunnat se, inte prioriterade områden.

I jämförelsen gjord av Citrix pekades brister ut inom följande områden:

- Utbildning av lärare i att hålla utbildning på distans.
- Bristande organisation av distansutbildningen.
- Behov av mer interaktion med lärare online med video.

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

Tysklands resultat är i paritet med genomsnittet för alla länder utom när det gäller hur förberedda skolor, lärare och elever kände sig inför införandet av distansundervisning där de rapporterar sämre beredskap. 92 procent av eleverna rapporterar att de har tillgång till en dator för skolarbete hemma.

USA

Skolorna i USA stängde i mitten av mars och gick över till distansundervisning. Initialt togs beslut om att stänga skolorna i två eller tre veckor. Besluten om stängningar togs med kort varsel vilket innebar att övergången till distansundervisning gjordes utan förberedelse för elever, lärare och familjer.

Hur undervisningen skulle genomföras beslutades lokalt och varierade från skola till skola. Det har varit stora skillnader i hur mycket undervisning som erbjudits och hur tillgänglig den har varit. Som exempel beskrivs hur lärare försökte följa sitt ordinarie schema med lektioner i realtid och läxor, medan andra kunde ge uppgifter en gång i veckan för eleverna att lösa på egen hand. Det innebar att föräldrar förväntades ta en roll i sina barns skolgång som de inte var förberedda på kunskapsmässigt. Det fanns också farhågor om bristen på internetaccess och terminaler och bristande kommunikation mellan familjer, lärare och skolor. Andra skäl till lågt engagemang var att elever kunde ha ansvar hemma för syskon som inte kunde vara i skolan och det faktum att prov inte genomfördes och betyg inte gavs. Speciellt i utsatta områden anges också stress över den allmänna situationen vara ett skäl till att inte delta i skolarbetet. Som ett exempel gav endast cirka en tredjedel av alla skolor kompletta betyg efter vårterminen medan en tredjedel endast gav godkänt/icke godkänt.

Enkätstudier visar de flesta skolor kunde erbjuda undervisning på distans ganska snabbt efter att skolorna stängts. I april erbjöd över 80 procent av skolorna distansundervisning i någon form och i maj rapporterade över 95 procent av lärarna att de arbetade med någon form av undervisning på distans. Samtidigt angav de flesta lärarna att de inte hann med undervisningen enligt läroplanen.

I USA finns inte skolplikt längre, däremot gäller undervisningsplikt (som till skillnad från skolplikt ger föräldrar möjligheten att hemundervisa sina barn). Varje delstat reglerar undervisningsplikten, som vanligtvis gäller i tio år.

Insatser

I mars antog senaten ett paket som stöd för insatser för att mildra effekterna på samhället av Coronapandemin. Det omfattade cirka 120 miljarder kronor öronmärkta för skolor att använda till löner och till att köpa in ny utrustning.

Reflektioner och nästa steg

Det faktum att beslut om distansundervisning togs lokalt och av individuella lärare resulterade i en mängd olika lösningar. Skolor som hade planer och utrustning på plats kunde snabbt komma igång med distansundervisning. I andra fall kunde det ta 3-4 veckor eller längre, speciellt när det saknades internetuppkopplingar. Bristen på en strategi eller handlingsplan innebar också att distansundervisningen byggde på nödlösningar och tenderade att spegla den traditionella undervisningen.

En studie från Kalifornien visar på utmaningarna:³⁵

- Elevernas engagemang var relativt låg, vilket speglar svårigheter att hålla uppe intresset samtidigt som hela samhället stängdes ner. Det uppskattas att omkring 60 procent av alla elever deltog regelbundet i undervisningen. Engagemanget sjönk ytterligare under terminen. De flesta elever hade kontakt med sina lärare mindre än en gång per dag och en fjärdedel av dem mindre än en gång per vecka. Det är därför viktigt att växla mellan undervisning i grupp och individuellt, även på distans. Många elever angav att de hade svårt att vara ostörda hemma och det är viktigt att lärarna har nära kontakt och kan följa upp problem.
- Det rekommenderas att man ska tillåta eleverna att delta i undervisningen när det passar dem. Till exempel kan flera barn i en familj behöva dela på en dator. Genom att göra undervisningen tillgänglig hela dagen ökades elevernas delaktighet.
- Lärare och föräldrar behövde hjälp och saknade strategier för att engagera barnen

³⁵ <https://edsources.org/2020/we-can-build-on-best-practices-revealed-by-the-transition-to-distance-learning/640226>

OECDs uppföljning om hur förberedda skolor var för digital distansundervisning

I OECD:s uppföljning om hur skolor, lärare och elever var förberedda för digital distansundervisning ligger USA nära snittet för alla länder på alla områden utom när det gäller tillgången till läroplattformar och elevers skattning av tillgången på digitala verktyg och tid att använda dem, där de ligger lägre än genomsnittet. 88 procent av eleverna rapporterar att de har tillgång till en dator hemma, vilket är mycket nära snittet för alla länder i OECD:s uppföljning (89 procent).

Bilaga 2 – EU Digital Education Action Plan (DEAP)³⁶

Kommissionen har nyligen publicerat en ny handlingsplan för digital utbildning *Digital Education Action Plan (2021-2027), Resetting education and training for the digital age (DEAP)*. Den tidigare gällande DEAPn omfattade perioden 2018-2020 och den uppdaterade planen slutfördes mitt under rådande pandemin. Under perioden juni till 4e september 2020 öppnade Kommissionen upp för en offentlig konsultation inför framtagandet den nya DEAP. Reflektionerna skulle ta särskilt hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen och den nya verklighet som Covid-19 fört med sig.

EU-kommissionens vision är en högkvalitativ, inkluderande och tillgänglig digital utbildning i Europa med en uppmaning om att stärka samarbetet på europeisk nivå för att:

- Lära av COVID-19-krisen, under vilken digital teknik används i en aldrig tidigare skådad omfattning inom utbildningssektorn.
- Göra utbildningssystemen anpassade för den digitala tidsåldern.

Den nya handlingsplanen har två strategiska prioriteringar

1. Främja utvecklingen av ett högpresterande ekosystem för digital utbildning

Det kräver:

- Infrastruktur, anslutning och digital utrustning.
- Effektiv digital kapacitetsplanering och utveckling, inklusive uppdaterad organisatorisk kapacitet.
- Digitalt kompetenta och självsäkra lärare och utbildningspersonal.
- Högkvalitativt lärandeinhåll, användarvänliga verktyg och säkra plattformar som respekterar integritet och etiska standarder.

³⁶ https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

Vad kommissionen kommer att göra:

- Inleda en strategisk dialog med Europeiska unionens (EU) medlemsstater för att utarbeta ett förslag till rådets rekommendation om faktorer för framgångsrik digital utbildning fram till 2022.
- Föreslå rådets rekommendation om online- och distansundervisning för grundskolan och gymnasiet. Fokus bör vara en EU-gemensam förståelse för hur man gör distans, online och blandat lärande effektivt, inkluderande och engagerande i slutet av 2021.
- Utveckla ett europeiskt ramverk för digitalt utbildningsinnehåll som bygger på europeisk kulturell och kreativ mångfald och startar en genomförbarhetsstudie på en möjlig europeisk utbytesplattform för att dela certifierade online-resurser och ansluta till befintliga utbildningsplattformar.
- Stödja Gigabit-anslutning av skolor, såväl som anslutning i skolor, öka medvetenheten om Connectivity4Schools om finansieringsmöjligheter och uppmuntra medlemsstaterna att utnyttja EU-stöd när det gäller tillgång till internet, inköp av digital utrustning, e-lärande applikationer och plattformar.
- Stödja digitala transformationsplaner på alla utbildningsnivåer genom Erasmus-samarbetsprojekt. Stödja digital pedagogik och expertis i användningen av digitala verktyg för lärare genom Erasmus Teacher Academies och lansera ett onlinebaserat självskattningsverktyg lärare – SELFIE.
- Utveckla etiska riktlinjer för artificiell intelligens (AI) och dataanvändning i undervisning och lärande för lärare och stödja forskning och innovation inom Horizon Europe inom detta område.

2. Förbättra digitala färdigheter och kompetenser för den digitala transformationen

För det behövs:

- Grundläggande digitala färdigheter och kompetenser från tidig ålder.
- Digital kompetens, inklusive bekämpning av desinformation.
- Datorutbildning.
- God kunskap och förståelse för dataintensiv teknik, såsom artificiell intelligens.
- Avancerade digitala färdigheter som ger fler digitala specialister och också säkerställer att flickor och unga kvinnor är lika representerade i digitala studier och karriärer.

Vad kommissionen kommer att göra:

- Utveckla gemensamma riktlinjer för lärare och pedagogisk personal för att främja digital kompetens och hantera desinformation genom utbildning. Arbeta med det civila samhället, europeiska teknikföretag och operatörer, programföretag, journalister, expertgruppen för mediekunskap, European Digital Media Observatory, nationella myndigheter, föräldrar, studenter och ungdomar.
- Uppdatera den europeiska digitala kompetensramen för att inkludera AI och data-relaterade färdigheter och stödja utvecklingen av AI-inlärningsresurser för skolor, yrkesutbildningsorganisationer och andra utbildningsleverantörer.
- Skapa ett europeiskt digitalt kompetenscertifikat (EDSC) som erkänns och accepteras av regeringar, arbetsgivare och andra över hela Europa.
- Föreslå en rådsrekommendation om att förbättra digitala färdigheter inom utbildning. Det skulle innefatta användning av EU-verktyg för att investera i lärarnas utveckling, dela goda exempel för instruktionsmetoder i högkvalitativ datorutbildning och arbeta med näringslivet för att identifiera och uppdatera kompetensbehov.
- Uppmuntra mer deltagande i International Computer and Information Literacy Study (ICILS), som samlar gränsöverskridande data om studenters digitala färdigheter och inför ett EU-mål för studenternas digitala kompetens på under 15 procent fram till 2030 för 13 - 14-åriga studenter som underpresterar dator- och informationskompetens.
- Rikta in sig på avancerad digital stegvis utöka praktikplatserna för digitala möjligheter till elever på yrkesutbildningar, lärlingar och erbjuda professionella utvecklingsmöjligheter för lärare, utbildare och annan pedagogisk personal.
- Uppmuntra kvinnors deltagande i STEM (vetenskap, teknik, teknik och matematik) med Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och stödja EU: s STEM-koalition för att utveckla läroplaner för högre utbildning som lockar kvinnor till teknik och IKT-sektorn, baserat på STEAM (vetenskap, teknik, teknik, konst och matematik).

Varför åtgärder behövs:

- Många låginkomsthem saknar datorer och bredbandsaccessen varierar kraftigt i EU.
- Mer än 1 av 5 ungdomar i EU når inte en grundläggande nivå av digital kompetens.

- OECD fann att mindre än 40 procent av lärarna kände sig redo att använda digital teknik i undervisningen, med stora skillnader i hela EU.
- COVID-19-krisen leder till en oöverträffad övergång till online-lärande och användning av digital teknik.

Bilaga 3 - Källförteckning

Övergripande källor

OECD

Allmän information: <https://oecdeditoday.com/coronavirus/>

Enkätstudie 59 länder: https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=133_133390-1rtuknc0hi&title=Schooling-disrupted-schooling-rethought-How-the-Covid-19-pandemic-is-changing-education

Sammanställning av status för digital utbildning i 24 länder 2019:

<http://www.oecd.org/education/coronavirus-education-country-notes.htm>

Asian journal of distance learning

Sammanställning av situationen i 31 länder, juni 2020: A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis

<https://www.asianjdl.org/ojs/index.php/AsianJDL/article/view/462>

FN

Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond, August 2020:

https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf

UNESCO

Educational response to COVID-19 (resurser för myndigheter och regeringar):

<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/support>

<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition/>

<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

EURYDICE

Home education policies in Europe: [https://eacea.ec.europa.eu/national-](https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/home-education-policies-europe-primary-and-lower-secondary-education_en)

[policies/eurydice/content/home-education-policies-europe-primary-and-lower-secondary-education_en](https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/home-education-policies-europe-primary-and-lower-secondary-education_en)

Home School Legal Defense Association (USA)

<https://hsllda.org/>

Education endowment fund (UK), många referenser:

https://educationendowmentfoundation.org.uk/public/files/Publications/Covid-19_Resources/Remote_learning_evidence_review/Remote_Learning_Rapid_Evidence_Assessment.pdf

Länder**Australien**

<https://www.theeducatoronline.com/k12/news/schools-struggled-with-remote-learning--survey/273169>

www.education.nsw.gov.au

<https://lens.monash.edu/@education/2020/05/22/1380501/back-to-school-for-now-we-should-plan-for-more-remote-learning>

Danmark

<https://www.uvm.dk/aktuelt/i-fokus/information-til-uddannelsesinstitutioner-om-coronavirus-covid-19/lovgivning-og-retningslinjer>

<https://www.themayor.eu/en/danish-schools-prepare-for-a-different-kind-of-schoolyear>

<https://www.brookings.edu/blog/education-plus-development/2020/07/06/reopening-the-world-reopening-schools-insights-from-denmark-and-finland/>

Estland

<https://www.hm.ee/en/news/government-estonia-due-risk-infection-schools-will-be-moved-distance-learning>

<https://ncee.org/2020/04/a-step-ahead-estonia/>

<https://www.hm.ee/en/news/minister-mailis-reps-school-year-begins-normal-possible-digital-transformation-has-become-focal>

Finland

<https://minedu.fi/sv/-/uppdaterade-rekommendationer-till-smabarnspedagogiken-skolor-laroanstalter-och-hogskolor-for-bekampning-av-coronaviruset->

<https://www.oph.fi/en/news/2020/new-school-year-began-contact-teaching>

<https://www.oph.fi/en/news/2020/finnish-schools-coped-well-transition-distance-education-students-hope-more-interaction>

Frankrike

<https://www.education.gouv.fr/>

<https://www.education.gouv.fr/enquete-sur-la-crise-sanitaire-de-2020-et-continuite-pedagogique-la-poursuite-des-apprentissages-ete-305281>

Kanada

<https://peopleforeducation.ca/our-work/tracking-canadas-education-systems-response-to-covid-19/>

<https://educationnewscanada.com/article/organization/35340/853816/Report-Digital-Learning-in-Canada-Finds-Schools-at-a-Critical-Crossroads.htm>

Nederländerna

<https://www.timeshighereducation.com/news/dutch-students-struggle-raise-questions-online-lectures>

<https://www.government.nl/topics/coronavirus-covid-19/questions-about-coronavirus-and-the-education-sector>

Norge

<https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/norway-responses-covid-19-outbreak>

<https://www.thelocal.no/20200807/how-schools-in-norway-will-be-different-when-they-reopen>

Nya Zeeland

<https://learningfromhome.govt.nz/>

Storbritannien

<https://www.educationdevelopmenttrust.com/our-research-and-insights/commentary/bridging-the-digital-divide-evidence-and-advice-on>

<https://www.fenews.co.uk/press-releases/54557-schools-at-digital-crossroads-as-children-return-to-classrooms-across-the-uk>

Tyskland

<https://www.digitalpaktschule.de/>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7198090/>

USA

National Centre on Education and the Economy, NCEE: <https://ncee.org/wp-content/uploads/2020/06/NCEE-Top-Performers-Distance-Learning-June-2020Final.docx.pdf>
<https://edsources.org/2020/we-can-build-on-best-practices-revealed-by-the-transition-to-distance-learning/640226>
<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schools-childcare/schools.html>